

REMISSYTTRANDE

2018-08-31

Utrikesdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar angående ISP:s förslag till utformning av ett system för efterkontroller av krigsmateriel i utlandet (UD2018/06321/NIS)

Säkerhets- och försvarsföretagen välkomnar möjligheten att yttra sig över Inspektionen för Strategiska Produkter (ISP) förslag till efterkontroller. Föreningen vill inledningsvis tacka myndigheten för god dialog och möjlighet till samtal under utformningen av förslagen.

SOFF anser att Sverige ska ha en strikt kontroll och uppföljning vid export av försvarsmateriel. Vi är verksamma i ett område som ställer mycket höga krav på ett ansvarsfullt agerande. Säkerhets- och försvarsindustrin säljer plattformar och utrustning som rätt använda kan främja stabilitet och säkerhet, men som även kan skapa enorm skada och förstörelse. Detta innebär ett särskilt ansvar varför handeln med försvarsmateriel bör ske med stor ansvarsfullhet och transparens.

Samtidigt är handel med försvarsmateriel en absolut nödvändighet. Försvarsmarknaden är idag global och det skulle inte finnas någon mer omfattande industriellt kunnande och kompetens i Sverige om företagen inte kan exportera sina produkter och tjänster.

Frågan är alltså inte *om* Sverige ska bedriva handel med försvarsmateriel, utan snarare *hur* den ska ske. Det handlar om hur handeln ska regleras och hur likvärdiga konkurrensförhållanden kan etableras. Ett system för efterkontroller av krigsmateriel är något föreningen ser stärker förtroendet för den legitima handeln med försvarsmateriel som i Sverige sker på säkerhets- och försvarspolitiska grunder. Det är samtidigt viktigt att det utformas på så vis att det är *praktiskt* genomförbart, inte skadligt *snedvrider* konkurrensen internationellt eller *förutsättningarna* för internationell samverkan. Tyvärr är vår bedömning att förslaget påverkar samtliga dessa villkor.

Enkelt uttryckt är *efterkontroll* att jämställa med ett extraterritoriellt tvångsmedel som ska användas gentemot en annan suverän stat på ett område som rör försvarshemligheter. I dagsläget finns inget liknande rättsmedel som Sverige nyttjar gentemot andra länder. Därför är det av oerhörd vikt att systemet för efterkontroller utarbetas med god förståelse av dess konsekvenser och det behöver inte minst balanserar försvars- och utrikespolitiska intressen.

Tidigare framförda synpunkter

I SOFF:s dialog med ISP har föreningen bl.a. framfört¹ att märkningen av krigsmateriel bör ske på produktnivå och inte för delsystem eller på komponentnivå; att en redovisning av märkningen i samband med lämnande av leveransdeklarationen skulle generera en stor administrativ kostnad för företagen; samt att – för de fall som tillåter detta – efterkontroll av samutvecklade - och tillverkade materielsystem inte införs. Föreningen har även påtalat att vi har svårt att bedöma de extrakostnader för företagen som förslaget skulle medföra.

Vi noterar att ISP i flera fall förstått konsekvenserna för företagen och justerat förslaget därefter. Dock innebär fortsatt förslagen flera svårigheter eftersom det unikt svenska systemet bygger på s.k. slutanvändarintyg. Föreningen bedömer att vissa stater, i egenskap av suveräna stater under egen jurisdiktion, sannolikt kommer att motsätta sig eller att ha svårt för att skriva på intyg som innebär att de när helst den svenska myndigheten finner lämpligt ska underkasta sig en kontroll av dess militära resurser av en utländsk (svensk) myndighet på det egna territoriet. Föreningen har, och är, därför tydlig med att den av ISP föreslagna utformningen innebär att vissa företag kan förlora affärer med allvarliga konsekvenser för det svenska försvaret och dess materielförsörjning som följd.

SOFF vill belysa följande aspekter av förslaget:

- ISP bedömer – efter samtal med statliga (?) tyska och schweiziska aktörer – att förslaget på lite längre sikt inte kommer att leda till några större ekonomiska konsekvenser för försvarsföretagen eller den svenska försvarsmaktens materielförsörjningsförmåga. SOFF:s bedömning är att detta förslag kan medföra en tydlig konkurrensnackdel inom vissa produktområden och därmed få omfattande konsekvenser för enskilda medlemsföretag. Det kan även påverka förtroendet för svenska företag och relationen mellan mottagarlandet och Sverige. SOFF vill peka på att krav på efterkontroll kan ha en starkt negativ påverkan på möjligheter till internationella samarbeten, även inom internationella koncerner och företagsgrupper.
- Som underlag för genomförande av efterkontroller i utlandet används redovisning av produktdata och märkningar av utförd materiel, vilket upprättas och redovisas av tillverkande företag. ISP föreslår att denna information redovisas vid genomförd export. SOFF föreslår – för att effektivisera hanteringen av denna information – att denna information i stället redovisas på begäran från ISP, då informationen vid underhåll, reparation och utbyte av komponenter och reservdelar med tiden kan bli inaktuell som underlag för efterkontroll.
- SOFF vill framföra vikten av en helhetsbild omfattande mål för handelsrelationer, internationella fördrag och långsiktiga säkerhets- och utrikespolitiska mål och relationer vid införande och tillämpning av ny lagstiftning.

¹ <https://soff.se/wp-content/uploads/2018/08/180323-Yttrande-efterkontroller-i-utlandet.pdf>

Mot bakgrund av att förslaget fortsatt kan innebära betydande konsekvenser ser vi fram emot en fortsatt dialog i ärendet.

För Säkerhets- och försvarsföretagen,

Robert Limmergård

Generalsekreterare